פרשת שמיני א׳ ט׳ – ט״ו ניסן תשע״ה לפ״ק

יום ראשון פרשת שמיני א׳

בשעות הערב נסע **רבינו שליט״א** לבארא פארק לניחום אבלים אצל משפחת פישער שישבו שבעה על פטירת אמם ע״ה (אלמנת הר״ר **יעקב אהרן פישער** ע״ה).

אחר כך השתתף **רבינו שליט״א** אצל הבר מצוה של בן הר״ר **צבי אלימלך אונסדארפער** הי״ו (בן הרה״ג רבי **ישראל אונסדארפער** שליט״א, וחתן הרה״ג רבי **יעקב טובי׳ ווייזער** שליט״א), שהתקיים באולם בעלזא.

*

יום שלישי פרשת שמיני א׳

בשעות הצהרים הגיע **כ״ק האדמו״ר מבאבוב שליט״א** לביקור אצל **רבינו שליט״א**.

וזה תוכן השיחה:

האדמו״ר מבאבוב: איך האב שוין לאנג געוואלט קומען. ווען עס איז ארויסגעקומען די ערשטע חלק פונעם טאטענ׳ס ספר (ספר **דברי שלמה** עה״ת), האב איך עס געוואלט ברענגען. יעצט איז שוין ארויסגעקומען די צווייטע. איך דארף נישט פארשטעלן, איר ווייסט דאך ווי אזוי מען לעבט, מען קומט נישט אן. ביז דערווייל איז ארויסגעקומען צוויי בענדער אויף בראשית.

רבינו: ער האט זייער שיין געזאגט. ער האט אליין געשריבן?

האדמו״ר מבאבוב: עס איז דא אפאר זאכן וואס ער האט אליין געשריבן, אבער זייער ווייניג, בדרך כלל האט ער נישט געשריבן. מען האט שוין בחייו, די לעצטע יארן, אנגעהויבן עוסק צו זיין אין דעם, דאס [הראה על צילום כת״י שנדפס בסוף הספר] איז שוין זיינע הגהות אויף דעם וואס מען האט געשריבן.

ער האט כסדר געזאגט, ביי יעדע געלעגענהייט. יעצט איז פאר פסח, ער האט געשמועסט ווען עס איז געווען ערב פסח א גרויסע סעודה, דער צאנזער זיידע האט געמאכט א סעודה, מען האט עס גערופן סעודת פנג. ער האט געשמועסט ביי די סדרים, און ווען ער האט געפירט טיש חול המועד יעדן טאג, בייטאג און ביינאכט. און שביעי של פסח ביינאכט, און כסדר ביי יעדע טיש האט ער געזאגט. זיין טאטע [**הרה״ק בעל קדושת ציון מבאבוב זצ״ל**] האט נישט אזוי געטוהן.

רבינו: דער ספר **קדושת ציון** איז דאך פון וואס די תלמידים האבן געהערט פון אים.

האדמו״ר מבאבוב: יא, אבער דאס איז געווען זאכן וואס איז אים איינגעפאלן. אבער זיך צוגרייטן צו זאגן, דאס נישט.

רבינו: שבת אויך נישט?

האדמו״ר מבאבוב: ניין. זיין טאטע, **דער ערשטער באבוב׳ער רב זי״ע**, האט אסאך געזאגט, אבער ער האט נישט געזאגט.

רבינו: ווי אזוי האט ער געהאלטן די בחורים?

האדמו״ר מבאבוב: ער איז נישט געזעסן שטיל, ער האט עוסק געווען גאנצע נעכט מיט די בחורים, ער האט געשמועסט און גערעדט, אבער ער האט נישט געזאגט דברי תורה מיט א קביעות, אז יעצט זאג איך תורה. נאך די פיש אנצוהייבן צו זאגן תורה, דאס איז נישט געווען. ווען מען קוקט אויף די סגנון פון די תורות זעהט מען, אז דאס איז אלעס זאכן וואס זענען אים איינגעפאלן אזוי אין א בליץ, און ער האט עס געזאגט, אבער בקביעות האט ער נישט געזאגט.

איך ברענג דא אין די הקדמה, ווען דער טאטע זצ״ל איז געווען די ערשטע פאר יאר אין אמעריקא, פלעגט ער צו גיין צו די איסט סייד ווי עס איז געווען א שינאווער שטיבל. די סיבה פארוואס ער פלעגט צו גיין דארט איז געווען, ווייל פון די גרויסע תומכים איז געווען א משפחה קעניגסבורג, וואס דער **שינאווער רב** זי״ע האט זיי געלאזט פארן קיין אמעריקא. ווען זייער פאטער, רבי ישראל, איז ארויסגעפארן, איז ער געווען ביים **שינאווער רב** זיך געזעגענען, און ער האט געבעטן אז דער **שינאווער רב** זאל אים עפעס געבן ווען ער פארט קיין אמעריקא. איז דער **שינאווער רב** צוגעגאנגען צום שאנק און ער האט אים געגעבן די שטעקן. ווען דער טאטע איז אנגעקומען קיין אמעריקא, און ער איז אראפגעקומען פונעם עראפלאן, איז דער ר׳ ישראל אנטקעגן געגאנגען. און ער האט

דעמאלטס געגעבן פארן טאטן דעם שטעקן. ביי די ערשטע טריט ווען ער איז אנגעקומען אין אמעריקא, האט ער געהאט דעם **שינאווער רב'ס** שטעקן. און דער טאטע פלעגט פארן דארט יעדעס יאר ו' טבת, די טאג פונעם **שינאווער רב'ס** יארצייט.

איך האב געהערט פון רבי זושא פאללמאן ז"ל (ר"מ בישיבת באבוב), ער איז געווען דעמאלטס א בחור, און ער איז מיטגעפארן מיטן טאטען מיט נאך אפאר בחורים. עס איז געווען דארט, **רבי חיים טשעחויב'ער זצ"ל, רבי ישעי'לע טשעחויב'ערס** זון, און עס איז געווען א קבוצה פון עלטערע רבנים, רבי'שע קינדער פונעם צאנזער גזע, וואס זענען געווען דעמאלטס דאהי', און זיי זענען געווען ביי דעם טיש, ווען מען האט זיך צוזאמגעזעצט לכבוד די הילולא. און איינער האט זיך אנגערופן, אז עמיצער זאל זאגן עפעס א ווארט. און יעדער האט זיך ארויסגעדרייט. און איינער האט זיך אנגערופן, ביי די הילולא פונעם **שינאווער רב** זאל מען זאגן תורה?! כידוע, אז דער **שינאווער רב** האט זייער מקפיד געווען, עס איז דא אפאר זייער שארפע מימרות פונעם **שינאווער רב** אויף תורה זאגן. האט דער **טאטע ז"ל** געזאגט, ניין, איך גיי יא זאגן, ווייל נישט דאס האט דער **שינאווער רב** געמיינט. און ער האט געוויזען אויף די תלמידים, און ער האט געזאגט, פון וואנעט וועלן זיי וויסן וואס עס מיינט צו זיין א ערליכע יוד, צו זיין א חסידישע יוד, ווי אזוי מען דארף האבן מסירת נפש פאר תורה, פאר יראת שמים, פאר א שבת און א יום טוב, אויב מיר וועלן גארנישט רעדן?!

עס איז נישט דא אזוי גענוי גוט אויפגעשריבן וואס איך האב געהערט פונעם טאטן, וואס עס איז געווען די עיקר קפידא פונעם **שינאווער רב** אויפן תורה זאגן. דער **שינאווער רב** איז דאך געווען אמת, דאס איז געווען די מדה אויף וואס ער האט געארבעט, אויסער אלע אנדערע זאכן. א דור פריער, און צוויי דורות פריער, איז געווען דער סגנון פון זאגן תורה ביי די רבי'ס, ביים **ערשטען באבובער רב זי"ע** איז געווען אזוי די נוסח, אז ביי שלש סעודות, פאר דרור יקרא, האט מען פארגעזאגט א מדרש, אדער א פסוק, און מען האט געזינגען דרור יקרא, און מען האט אנגעהויבן צו זאגן דברי תורה. אזוי איז געווען ביי **רבי דוד'ל דינוב'ער זי"ע**, איך מיין אז ביים **סאטמאר'ער רב זי"ע** איז אויך אזוי געווען.

רבינו: דאהי געדענק איך נישט אזוי, אבער איך מיין אז אינדערהיים איז אזוי געווען.

האדמו"ר מבאבוב: מיין טאטע ז"ל האט פארציילט, אז ער איז אמאל געווען אינדערהיים ביים **סאטמארער רב** ביי שלש סעודות, און ער האט אים מכבד געווען פארצוזאגן א מדרש, און מיין טאטע ז"ל האט מיר געזאגט, אז ער האט געדענקט צוויי מדרשים. איינס איז געווען א מדרש וואס אין המדרש הזה אומר אלא דרשוני, און דער צווייטער מדרש איז געווען א שווערע מדרש. און איך האב געזאגט דעם לייכטן מדרש וואס מען קען גרינג זאגן, און ער האט טאקע תיכף דערנאך אנגעהויבן צו זאגן א גאנצן שמועס.

רבינו: מיין טאטע ז"ל פלעגט צו זיין אין קאנטרי, אין האטעל אשל, צוזאמען מיטן **סקאליע רבי זצ"ל**. און פאר אים האט מען אויך פארגעזאגט א פסוק, און ער האט עס געטייטשט אויף פיר פינעף אופנים. און ער האט אלץ מכבד געווען איינער פון די רבנים, אז זיי זאלן פארזאגן א פסוק. פלעגט **מיין טאטע ז"ל** זאגן אין שטוב, אז די אנדערע רבנים האבן אויסגעזוכט דעם שווערסטן פסוק וואס איז געווען, אבער איך האב אלץ געזאגט דעם גרינגסטן פסוק, ווייל 'אויב ער זאגט שוין יא, זאל ער כאטש זאגן גוט'.

האדמו"ר מבאבוב: ער האט געזאגט אסאך קבלה.

- דער טאטע איז אמאל געווען ביי א געוויסען רבי, זיינס א משפחה, און פרייטאג צו נאכטס האט ער מכבד געווען איינעם וואס זאל פארזאגן א פסוק. האט עמיצער געזאגט דעם פסוק (דברים י-ז), משם נסעו הגדגדה, ומן הגדגדה יטבתה, ארץ נחלי מים. און ער איז געווען א מקשה לילד. האט אים דער טאטע אריינגעמורמעלט, אז דא איז דא די ראשי תיבות הוי"ה, ה'גדגדה ו'מן ה'גדגדה י'טבתה. איז שוין די תורה געגאנגען אויף דעם, אז א צדיק וואו ער קוקט, זעהט ער דעם שם הוי"ה.

– גמילות חסדים מיינט נישט דוקא געלט, נאר עס מיינט א טובה צו טון פאר א יוד ווען ער דארף עס צו האבן.

על כל פנים, לענינינו, די רבי'ס אמאל האבן געזאגט תורה נישט צוגעגרייט. שפעטער אז א רבי האט זיך צוגעגרייט צו זאגן תורה, און מען איז דאך געווען געוואוינט אז ווען א רבי זאגט תורה מיינט עס, אז מן השמים האט מען אים געגעבן די דיבורים, איז עס געווען עפעס א שקר, האט ער דאס נישט געקענט סובל זיין. האט דער טאטע ז"ל געזאגט אזוי, איך זאג אלעמאל צוגעגרייטערהייט. און רבי זושא פאללמאן האט מיר געזאגט, אז פון דעמאלטס אן, האט דער טאטע אנגעהויבן יעדע תורה, איך האב אינזין געהאט אויף דעם פסוק... דאס הייסט, אז ער האט געזאגט, איך האב זיך פארגעגרייט צו זאגן. און מען דארף זיך פארגרייטן, כדי עס זאל זיין נתקבל על הלב. אבער ווי אזוי קען מען זאגן, אז מען זאל נישט זאגן. דער **שינאווער רב** האט זיכער דאס נישט געמיינט.

איך דערמאן זיך בשעת איך רעד, אז אמאל ביי אונז אין די שטיבלעך איז צוגעקומען צו מיר א אלטער אמעריקאנער יוד, און ער זאגט מיר, דו ביסט דעם באבובער רב'ס זון? איך וועל דיר זאגן א תורה וואס דיין טאטע האט געזאגט פרשת אמור, די ערשטע אדער די צווייטע וואך ווען ער איז געקומען קיין אמעריקא. אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם (ויקרא כא-א), זאגט רש"י, אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים. האט ער געזאגט, אזוי ווי עס שטייט (ויקרא יט-יז) הוכח תוכיח, און די גמרא (ב"מ לא.) דרש'נט אפילו מאה פעמים, אזוי אויך ווען עס קומט צו להזהיר גדולים על הקטנים, אמור ואמרת, דארף מען זאגן נאכאמאל און נאכאמאל. - און דאס האט דער טאטע געטון, ער האט געהאלטן אין איין זאגן און זאגן, און היינו דאהני ליה, מיט דעם האט מען אויפגעשטעלט אזא שיינעם דור.

רבינו: אין **ערוגת הבשם** (סוף פ' תצוה) איז דא א הספד אויפן **שינאווער רב זי"ע**. שרייבט דער **ערוגת הבשם**, אז ער איז אמאל געווען ביים **שינאווער רב** ביים טיש, און דער **שינאווער רב** האט געעפענט א חומש צו זאגן, און ער האט צוגעמאכט דעם חומש, און ער האט געזאגט, איך וויל נישט זאגן, איך בין נישט ראוי צו זאגן. האט זיך דער **ערוגת הבשם** אנגערופן, אז דער רבי זאגט אזוי, וואס זאלן מיר זאגן. האט דער **שינאווער רב** געזאגט, מען האט נישט געמיינט אייך. א רב פון א שטאט דארף זאגן, אבער צו מיר קומען דאך דערהויבענע יודען, וואס ווילן הערן מער, און פאר דעם בין איך נישט ראוי איך זאל קענען זאגן. אבער פארן אלגעמיינעם ציבור דארף מען זאגן (עיין **בתולדות ערוגת הבשם** החדש דף שז ובהערה שם).

האדמו"ר מבאבוב: ביי אונז האט מען געהאט געזאגט עפעס א מסורה מער בפרטיות. איינס, אז דער **קאלבאסובער רב זצ"ל** האט פארציילט, אז זיין פאטער איז דארט געווען, און ער (הערוגת הבשם) איז נאך געווען גאר יונג, און ווען דער **שינאווער רב** האט געזאגט תורה, האט ער זיך תיכף דערנאך אויפגעשטעלט, און ער האט געזאגט קדיש. און עס איז געווען אזא חוכא וטלולא, און דער **שינאווער רב** האט געענטפערט אמן יהא שמיה רבא מיט א ערנסטקייט. דאס איז געווען אינדערפרי. שפעטער איז געווען, אז ער איז אריינגעקומען מוצאי שבת, און ער האט געזאגט פארן **שינאווער רב** אז ער גיט אויף דאס רבנות. ער האט א נדן, און ער האט א קרוב א סוחר, און ער וועט ביי אים משקיע זיין, און ער וועט זיצן און לערנען, אבער א רב וויל ער נישט זיין. האט אים דער **שינאווער רב** געפרעגט, פארוואס. האט ער געזאגט, איך בין געווען ביים טיש, און דער רבי האט גערעדט אזוי שארף אקעגן זאגן תורה, איך האב זיך ארומגעקוקט ביים טיש, און איך האב געזען אז דער רבי קען נישט מיינען קיין אנדערען נאר מיר. און זיין א רב, און נישט זאגן קיין תורה, דאס איז נישט שייך, איך מוז זאגן דרשות, איז ממילא געב איך אויף דעם רבנות. האט דער **שינאווער רב** געזאגט, ח"ו, איך האב געמיינט נאר מיר, ווייל צו מיר קומט מען הערן פנימיות התורה, אבער נישט ווען מען זאגט דרשות, וואס דאס איז יסודות אין יודישקייט, דאס איז נישט געווען א הוה אמינא אזא זאך. מען דארף זיין א רב, און מען דארף זאגן.

רבינו: פארן **סאטמארער רב זי"ע** האט מען פארגעזאגט א מדרש. לבי אומר לי, אז ער האט זיך געהאט פארגעקוקט פארדעם די דבר תורה

וואס ער האט געוואלט זאגן, נאר עס צוצושטעלן צו דעם מדרש, אויף דעם איז ער געווען געגנוג א חריף אז ער האט עס געקענט צושטעלן צו וואו מען דארף. די עצם הדיבורים צום ציבור, דאס איז מה' מענה לשון. זאגן א דבר תורה, א געדאנק, אזוי ווי עס איז געווען אמאל, וואס צדיקים האבן געזאגט א ווארט, דאס קען זיין. אבער אזויפיל קשיות מיט תירוצים...

האדמו"ר מבאבוב: איך האב געהערט פון די וואס האבן געגעסן ביי אים אין שטוב די שבת'דיגע סעודות בייטאג, אז ער האט ממש נישט געגעסן, ער איז א גאנצע צייט צוגעלאפן צום שאנק, און ער האט גענומען איין ספר, און נאך א ספר. איך האב פארשטאנען פונעם סגנון, אז ער האט זיך דעמאלטס צוגעגרייט.

מיין טאטע האט נאכגעזאגט פון זיין טאטע, אויף זיין טאטע, **דער ערשטער באבובער רב**, אז אויב מען וויל האבן עפעס א דמיון, אז מען זאל קענען משיג זיין וואס עס מיינט שכינה מדברת מתוך גרונו, ווען מען האט געהערט דעם טאטן זאגן תורה, האט מען עס געזען. ער האט געזאגט, אזוי ווי מען עפענט אויף א זאק ארבעס, און עס גיסט זיך ארויס, אזוי איז עס געווען, איין ווארט האט גע'רודפ'ט דעם צווייטן. עס איז נישט געווען א זאך אז מען זאל קענען זאגן אז ער האט געטראכט איין מינוט. עס האט ארויסגערעדט פון אים די ווערטער מיט אזא פייער, עד כדי כך, אז דאס וואס עס איז פונעם באבובער זיידע כמעט גארנישט געבליבן איז, ווייל איינמאל איז געקומען א ארץ ישראל יוד, א מחבר פון א ספר, נעמען פרומענאנטן. און מיין זיידע, האט געזען אז ער האט זייער א שיין לשון, האט ער אים געפרעגט, וויפיל געלט מאכט איר פון דעם. האט ער געזאגט כך וכך. האט אים דער זיידע געזאגט, בלייבטס דא אין הויף, און איך וועל אייך באצאלן, און איר זאלט אויפשרייבן די תורות פונעם טאטן. און ער האט זייער שיין געשריבן, אבער עס האט געפעלט דער ברען, די פייער. האט ער אים באצאלט, און אוועקגעשיקט. ער האט געזאגט, איך בין געווען בשעת מען האט עס געזאגט, און איך קען נישט מסכים זיין אז דאס זאל מען אויפשרייבן אן קיין שום רגש פון קדושה, אזוי ווי מען האט עס געזאגט, עס האט געפעלט די חיות דערפון[א].

רבינו: איך באקום אלץ דעם רבי'נס תורות. עס איז גוט געזאגט, און עס איז זייער גוט געשריבן. די דברי חיים שמועסן זענען אויך שיין.

האדמו"ר מבאבוב: דער אייבערשטער זאל העלפן ווייטער אויך. עס איז דעם ציבור'ס זכותים, עס איז נישט מיינס. יודען ווילן הערן, איז דער אייבערשטער משפיע.

*

האדמו"ר מבאבוב: איך האב געזען ביי אונז אין בית המדרש די שמועס פון ז' אדר. איך האב געזען אז צום סוף האט מען געדרוקט א שמועס פון פורים, וועגן טרינקען וויין (שדיבר **רבינו שליט"א** בגנות שתיית משקאות המשכרים בקידושים וכו').

ווען מיין טאטע איז געקומען קיין בארא פארק תשכ"ז, האט ער געמאכט א תקנה פאר די קידושים. אין קרוינהייטס האט מען געגעבן פיש מיט הערינג מיט קוגל. און ער האט געמאכט א תקנה, אז מען קען נאר געבן לעקיך און ברוינפן און מער גארנישט. און לעקיך מיינט, טרוקענע לעקיך אן גארנישט, בלי כחל ובלי שרק, די פשוטסטע פון פשוט. עס האט זיך נישט געהאנדלט וועגן טרינקען וויין, די עלטערע דור האט נישט געוואוסט פון די גאנצע מעשה, נאר ער האט עס געמאכט וועגן אויסברענגעריי, **וועגן** געלט. און אזוי איז געווען אלע יארן.

[א] ראה **בשמן ראש** (על ימים נוראים ח"א דף קנז) מה שהביא **רבינו שליט"א** בענין זה, וזה לשונו: שמעתי **מכ"ק אבא מארי זצלה"ה** שסיפר מה ששמע **מכ"ק אדמו"ר מסקאליע זצ"ל**, על **המגיד מאוסטראהה הרה"ק רב ייבא זצ"ל**, שהיה מעורר את חסידיו כי דברי תורה ומוסר ועבודות ה' יש לשמוע מפי הרב בעצמו, מפיהם ולא מפי כתבם. ואמר הנה אנו רואים כי יכולים לעשות תמונה מאדם החוטב עצים, והוא ממש דומה בכל פרטיה כמו שהוא בפועל. אבל האנחה שהוא מוציא בשעה שמייגע עצמו להרים הגרזן, זה אי אפשר לצייר על התמונה. כן הוא בדיבורים של הצדיק, הדברים שהוא אומר אפשר לרשום ולכתוב ולמסרם לאחרים, אבל האנחה ושבירת הלב שיש בשעה שהוא מדבר, זה אי אפשר לצייר ולמסור, וזהו עיקר הרושם שהדיבורים פועלים בלב שומעם עכדה"ק.

איך האב אמאל געשמועסט ביי מיין טאטנ'ס א יארצייט, אז איך בין אמאל ארויסגעפארן מיט מיין טאטע אויף א שבת, מיט אפאר בחורים, און מען האט מיטגענומען איין שמאלן פלעשל גרעיפדזשאו"ס, און עס איז אויסגעקומען אז ער וועט שוין נישט האבן וויין אויף הבדלה, [אפשר האט עמיצער געטרינקען דערפון], שבת בייטאג האט דאך **דער צאנזער זיידע זי"ע** געמאכט קידוש אויף בראנפען, דער טאטע ז"ל האט געהאט א קימעל ליקער, האט ער שבת בייטאג געמאכט קידוש אויף בראנפען, ווייל ער האט אויסגערעכנט אז ער וועט נישט האבן אויף הבדלה. אלעס איז געווען אזוי פשוט און מצומצם, נישט ווייל מען איז געווען קארג, נאר מען האט נישט געהאט. - דער שמש ביי אונז אין קרוינהייטס האט געהאט א אייזערנע שאנק, און דארט האט ער געהאט וויין, און א יוד האט פאר א יום טוב, א סוכות, געקויפט א פלאש טאקא"י וויין, און עס איז געווען גוט איינס פאר א גאנץ יום טוב. די גאנצע השגה, די גאנצע מהלך החיים, איז עפעס אזוי אנדערש פון טאג צו טאג.

רבינו: דאס איז שוין א תוצאה פונעם פראבלעם. עס פעלט סיפוק אין עפעס אנדערש, און מען גיט עס ארויס נאכדעם...

האדמו"ר מבאבוב: עס איז איין גרויסע אפגעפרעגטע זאך, מען קען נישט צומאכן די אויג אויף א הרף עין, עס איז נורא נוראות. און די יוגענט וואקסט אויף אזוי, אז זיי ווייסן שוין נישט עפעס אנדערש. די רעקלאמעס וואס מען מאכט, דאס איז היימישע מענטשען, זיי האבן א חלק דערין, עס איז נאך א טריט, און נאך א טריט, עס איז אזא עירוב טוב ברע.

ונסבה השיחה אודות החומרות שנהגו בתפוצות ישראל בחג הפסח, ומה שנפרץ לאחרונה לנסוע לבתי מלונות לימי החג וכו'

רבינו: איך וועל פארציילן א מעשה, וואס דער רב וועט הנאה האבן. נעכטן נאכט איז געווען ביי מיר א יונגערמאן, און איך האב אים געפרעגט צו ער גייט אוועק אויף יום טוב, צו ער איז אינדערהיים. האט ער מיר געזאגט, איך בלייב אינדערהיים. און אפילו ווען איך האב אסאך מאל געדארפט אוועקגיין, צו די אייגענע נאנטע משפחה וכדומה, האב איך קיינמאל נישט געגעסן נאר וואס מיין רעבעצין האט געקאכט אין שטוב, און מען האט עס מיטגענומען. האט ער מיר געזאגט, אלץ יונגעל האב איך געלערנט אין באבוב, און אויך אלץ יונגע בחור, און אין באבוב האט מען אין מיר אריינגעלייגט, אז פסח עסט מען נישט נאר וואס דאס ווייב האט געקאכט אינדערהיים! און אפילו ווען איך גיי אוועק, נעם איך מיר מיט וואס מען האט געקאכט אין שטוב.

האדמו"ר מבאבוב: איך האב טאקע הנאה צו הערן.

רבינו: דער יונגערמאן איז שוין יארן נישט אין באבוב, ער האט אלץ יונגעל געלערנט דארט, און פון דעמאלטס אן, עסט ער נישט פסח נאר וואס מען האט געקאכט אינדערהיים.

האדמו"ר מבאבוב: ביי דעם עלטערן דור איז דאס געווען אזוי הייליג די אלע זאכן.

רבינו: איך האב געזען די וואך פונעם **חפץ חיים**, אז ביי א מלך שטייט (דברים יז-טז) רק לא ירבה לו סוסים, ולא ישיב את העם מצרימה, למען הרבות סוס. ער הייבט אן מיט לא ירבה לו 'סוסים', א לשון רבים, און ער ענדיגט מיט למען הרבות 'סוס', א לשון יחיד. האט דער **חפץ חיים** געזאגט, ווען עס קומט פאר א יוד א נסיון אין חילול שבת, קומט עס אים אפילו נישט אין חשבון. ער וועט מחלל שבת זיין וועגן געלט?! עס איז גרינג אז ער זאל זיך קענען מתגבר זיין. ווען עס קומט אים אבער אמאל א נסיון פון חילול שבת פאר מיליאנען דאלארן, הייבט ער אן צו קווענקלען וואס ער זאל טון, און אסאך מאל פאלט ער אדורך. און איינמאל ער איז אדורכגעפאלן אין א חילול שבת פאר א גרויסען סכום געלט, דאס אנדערע מאל ווען ער האט א נסיון פון חילול שבת פאר הונדערט טויזנט דאלער, קען מען שוין אויך טראכטן דערפון. און ווען ער האט זיך שוין צוגעוואוינט צו דעם אויך, איז אסאך מאל אפילו נאר פאר א קלייניגקייט איז מען אויך מחלל שבת. - איינמאל מען האט אדורכגעבראכן דעם גדר, קען ער שוין נאכדעם נישט עומד זיין בנסיון אפילו פאר א קלענערע זאך. - לא ירבה לו סוסים, פאר א סוס וואלט ער טאקע נישט געגאנגען קיין מצרים, אבער פאר אסאך סוסים יא. זאגט דער פסוק, לא ירבה לו 'סוסים', ווייל נאכדעם וועט זיין ולא ישיב את

העם מצרימה למען הרבות 'סוס', אפילו פאר איין סוס, וואס געוועגליך וואלט ער נישט עובר געווען, וועט ער עס אויך ברעכן.
האדמו"ר מבאבוב: די חושים ווערן פארטעמפט, וואס אמאל מער און מער, און אז עס איז נישט דא עמיצער, וואס זאל זיך אויפשטעלן און שרייען, גייט אלעס אזוי...
רבינו: עס איז דא היינט א גרויסער ציבור וואס געהערן נישט אין ערגעץ. וואוילע יודען, ער גייט מיט שטריימעל און בעקיטשע, אבער ער באלאנגט נישט אין ערגעץ, און קיינער האט אויף אים נישט קיין ווארט. עס אינטערעסירט אים נישט וואס יענער זאגט. און ווען די הייבן אן צו טון געוויסע זאכן וכדומה, און א חסידישער יונגערמאן איז ער דאך, ברעכט זיך עס אריין. אמאל איז געווען, אז יעדע קרייז יודען האבן געהאט זייער מנהיג, און מען האט געזאגט, און מען האט געפאלגט. און ווער עס איז נישט געווען מיט דעם ציבור, איז געווען א איש פשוט, און פון א איש פשוט האט מען זיך נישט אפגעלערנט. היינט ווערן אלע ערצויגען אין חסידישע מוסדות, און אלע גייען חסידיש אנגעטון, און נאר א קליינע פראצענט בלייבט ביי דעם רבי'ן. עס איז דא א גרויס פראצענט וואס האט נישט איבער זיך גארנישט, און די ברעכן אדורך זאכן וואס ווערט נאכדעם אנגענומען, עס ווערט אין סטייל, ביי יעדן.

וכיבדו רבינו לברך על הפירות
ונשארו ביחידות למשך זמן

האדמו"ר מבאבוב: דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל האבן א כשר'ן לוסטיגען יום טוב, מען זאל פון הימל זיין אפגעהיטן פון א משהו חמץ, און משהו עגמת נפש.
רבינו: דער רבי זאל האבן ברכה והצלחה ווייטער אויך, קענען מרחיב זיין די גבולי הקדושה, און עס זאל אלעס גרינג אנקומען.
האדמו"ר מבאבוב: אמן, מיט סייעתא דשמיא, זכות אבות זאל מגין זיין, שנשמע ונתבשר בשורות טובות.

רבינו נתן להאדמו"ר מבאבוב שני כרכים
מספרי שמן ראש על חג הפסח ושבועות
וליוהו בדרך צאתו, ונפרדו לשלום

<u>יום חמישי פרשת שמיני א'</u>
בשעות אחר הצהרים מכר **רבינו שליט"א** את החמץ להגוי, בנוכחות **הגה"צ אב"ד וואדקערט שליט"א, הגה"צ אב"ד בראשוב שליט"א, הרה"ג רבי אהרן ישעי' ראזנער שליט"א** דומ"ץ סאמבאטהעלי, **הרה"ג רבי אפרים צבי ראזענבערג שליט"א** דומ"ץ צמח צדיק וויזניץ וומסב"ג.

כעשרים דקות אחר השקיעה הלך **רבינו שליט"א** לשאיבת מים שלנו על יד בית האופה דסאטמאר (בראדוועי). בעת השאיבה אמר **רבינו שליט"א** אותיות הא"ב כמבואר בספר **קב הישר** (פרק צ'). אחר כך שאבו בני המשפחה ואנשי שלומינו שנוכחו במקום.

*

<u>ערב שבת קודש – ערב פסח</u>
בשעות הבוקר נסע **רבינו שליט"א** למאנסי והתפלל תפלת שחרית בבית המדרש נייטרא. אחר התפלה התקיים הברית של נכדו, בן לחתנו **הרה"ג רבי יואל ווייסמאנדל שליט"א.**

בשמחת הברית נתכבדו בעלי וראשי השמחה: אבי הבן **הרה"ג רבי יואל שליט"א** במוהלות, הסב **הרה"ג רבי ישכר בעריש ווייס שליט"א** (בן הגאון בעל מנחת יצחק זצ"ל) בסנדקאות, **הגה"צ אבד"ק נייטרא שליט"א** בעמידה לברכות, **רבינו שליט"א** נתכבד בברכות וקריאת השם, ויקרא שמו בישראל **'שלמה זלמן'**, על שם זקינו **הגה"ק משאמלויא זצוק"ל**. אחר הברית הסיב **רבינו שליט"א** למסיבת לחיים, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

בשעת חצות הלך **רבינו שליט"א** לאפיית מצות מצוה בבית האופה דסאטמאר (באולם בית רחל). אחר **שרבינו שליט"א** נתן המים להקמח לשם מצות מצוה, פתח באמירת הלל בהתעוררות עצומה. **רבינו שליט"א** המשיך גם בהכנסת המצות לתנור ברגשי קודש.

אחר אפיית המצות נפגש **רבינו שליט"א** עם **כ"ק האדמו"ר מסאטמאר שליט"א**, ואיחלו בברכת החג, ושנזכה לאכול שם מן הזבחים ומן הפסחים.